

Kanavuoren retkeilykäytön kehittämissuunnitelma

Marjo Nevalainen, Elina Lamminaho, Mirva Leppälä
Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

www.aitomaaseutu.fi/retkeilyks

SISÄLTÖ

1	Tausta	4
1.1	Työpaja	6
1.2	Haastattelut.....	6
1.3	Kuvaukset	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2	Nykytila	6
2.1	Reittiluokittelu.....	8
2.2	Erotustekijät ja erityispiirteet	8
2.3	Hotspotit.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.4	Tarinat	14
3	Kehittämistarpeet.....	15
3.1	Palvelurakenteet	17
3.2	Toimijayhteistyö.....	18
3.3	Opastusviestintä.....	18
3.4	Saavutettavuus.....	24
3.5	Maisemanhoito	24
3.6	Markkinointi	24

3.7 Kohderyhmät.....	25
3.8 Aktiviteetit.....	25
Lähteet	28

KUVAT

Kuva 1 Kanavuoren luontopolun kartta.....	5
Kuva 2 Naissaaresta löytyy myös frisbeegolf-rata	10
Kuva 3 Kanavuoren hotspotit	12
Kuva 4 Kanavuori on tunnettu kallioista ja kivikoistaan	13
Kuva 5 Kanavuoren näköalapaikoilta voi nähdä muun muassa vanhan vesivoimalaitoksen	14
Kuva 6 Siirtolohkare eli "hengittävä kivi" polun kääntöpaikassa	15
Kuva 7 Kanavuoren luontopolun alkuopastus	19
Kuva 8 Siirtymälle tarvittaisiin lisää opasteita	20
Kuva 9 Osa punaisista merkeistä maalattava uudelleen	21
Kuva 10 Luontopolun kääntöpaikalle kylttejä myös vaihtoehtoisista reiteistä parkkipaikalle	22
Kuva 11 Reitin varrella muutamia tyhjiä infotauluja, jotka olisi joko poistettava tai korjattava	23
Kuva 12 Kanavuoren luontopolun tuntumassa mahdollista harrastaa myös boulderointia	27

Kannen kuva: Kanavuoren luontopolku. #Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hankkeen kuva-pankki, Upe Nykänen. www.aitomaaseutu.fi/retkeilyks.

Selvitys on laadittu osana #Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hanketta. Hankkeen toteutusta koordinoi Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja osatoteuttaja Metsähallituksen luontopalvelut. Hanketta rahoitti Keski-Suomen ELY-keskus maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

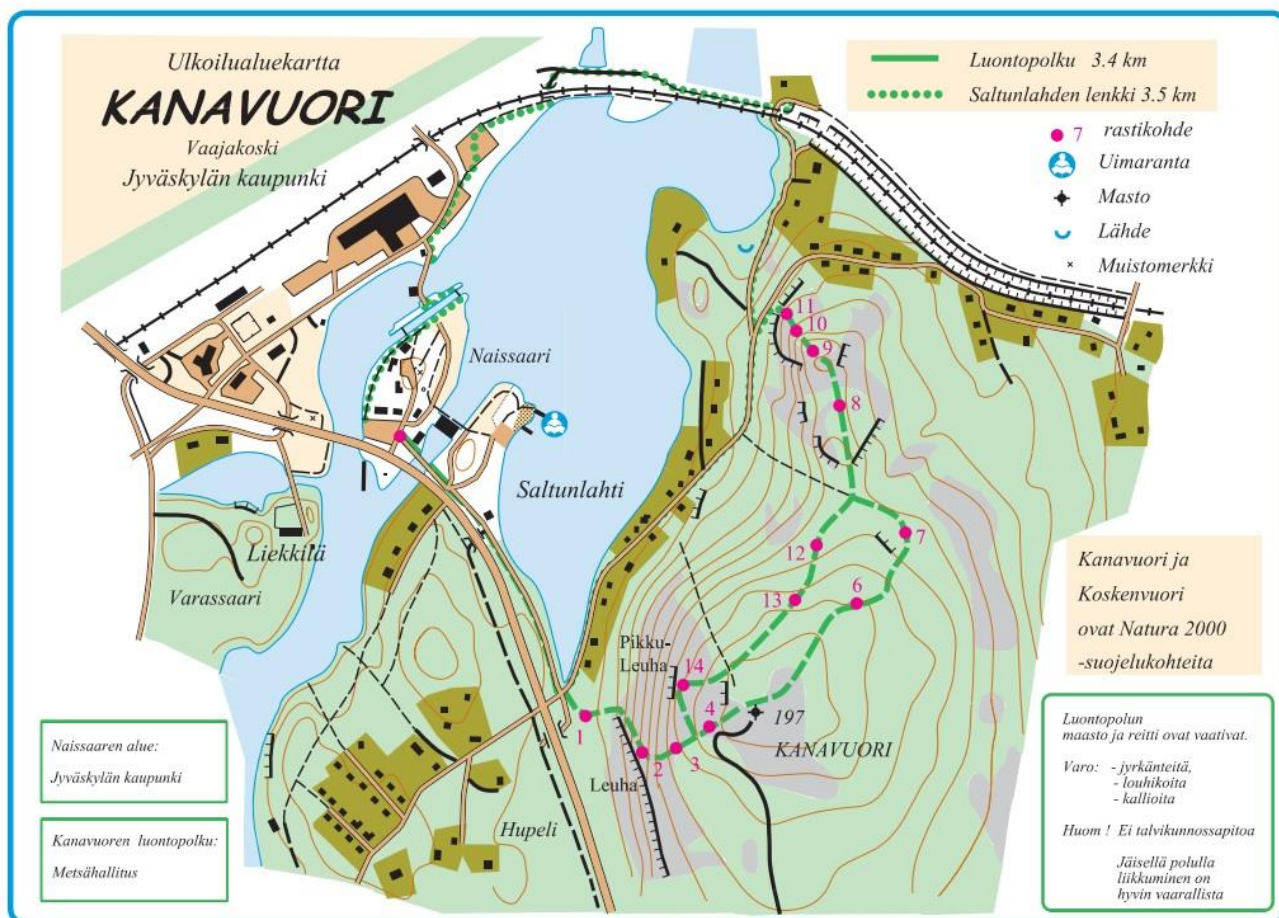
Lisätietoa hankkeesta www.aitomaaseutu.fi/hankkeet/retkeilyks

1 Tausta

Kanavuoren luontopolku on Jyväskylän Vaajakoskella sijaitseva 3.4 kilometrin mittainen retkeilyreitti. Sijaintinsa ansiosta polulle on helppoa lähteä Jyväskylän keskustasta niin julkisen liikenteen avulla kuin pyöräillenkin, eikä matka ole mahdoton jalkaisinkaan kuljettavaksi. Lisäksi vierestä löytyvät Vaajakosken taajaman palvelut mahdollistavat sen, että retkeen voi sisällyttää monia muitakin kohteita tai aktiviteetteja juuri omien mieltymysten mukaisesti. Vaikka maasto on paikoin haastavaa kuljettavaa, on reitti kuitenkin sen verran lyhyt, että kohde palvelee ohikulkijoitakin mainiosti.

Alueeseen ja polkuun liittyy myös monia mielenkiintoisia kulttuurillisia ja historiallisia teki- jöitä. Kanavuoren alueella on ollut virkistystoimintaa 1900-luvun alusta lähtien ja se onkin yksi Natura 2000 –verkoston kohteista. Vuoren vieressä sijaitsee myös kulttuurihistorialli- sesti merkittävä Naissaaren alue ja polulta näkeekin muun muassa kauniin Vaajakosken van- han vesivoimalan eli Wanhan Woimalan alueen. Lisäksi Kanavuorella on oma historiansa puolustusvoimien sota-aikaisena varasto- ja huoltokohteena.

Polku kohoaa lähes 200 metrin korkeuteen Kanavuoren päälle antaen näkymät sekä Päijän- teelle että Leppävedelle. Reitin alkupuoli on jyrkkää nousua paljaskallioista maastoa pitkin, mutta vuoren päälle päästessä polku muuttuu helppokulkuisemmaksi. Hankalimmissa nou- suissa köysikaiteet ja portaat avittavat kulkijaa. Matkan varrella on useita eri maisemapaik- koja, monia kasvillisuustyyppejä ja reitin käänköpaikalla jääkauden mukanaan tuoma suuri siirtolohkare.

Kuva 1 Kanavuoren luontopolun kartta

1.1 Esittelymateriaalit

#Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hankkeessa tuotetut materiaalit: esitteitä, reittikuvauksia Outdoors Finland –portaaliin sekä Outdoor Active –portaaliin (suomi, englanti). Esittelymateriaalit on koostettu hankkeen verkkosivulle, mistä ne ovat kaikkien vapaasti hyödynnettävissä: www.aitomaaseutu.fi/esittelymateriaalit. Lisäksi sivustolta löytyy lukuisia videoita ja kuvia vapaaseen käyttöön.

1.2 Työpaja

Hankkeeseen liittyvien Kanavuoren ja Vaarunvuorten reittiprofiloinnin työpaja järjestettiin 5. kesäkuuta 2017 Vaajakoskella Villa Jääskelässä ja siihen osallistui 11 henkilöä. Tarkoituksena oli löytää alueen erityispiirteet, erotustekijät ja päänähtävyydet sekä kehitystarpeita ja mahdollisia haastateltavia henkilöitä.

1.3 Haastattelut

Työpajan osallistujilta kysyttiin haastatteluja varten henkilöitä, joilla olisi paljon tietoa kansallispuiston alueesta. Toistaiseksi haastatteluun on saatu yksi henkilö. Hänelle lähetettiin kysymykset etukäteen sähköpostilla, jotta hän ehti tutustua niihin ennen varsinaista haastattelua. Haastattelun tarkoituksena oli kerätä tietoa ja tarinoita hankkeen tuotteistamistyötä varten. Haastattelussa tiedusteltiin haastateltavan taustaa ja suhdetta luontoalueeseen. Kysyttiin myös alueen historiasta ja nykytilasta sekä paikallisista erityispiirteistä ja tarinoista. Lopuksi kysyttiin, miten haastateltava arvioisi alueen tulevaisuuden näkymät ja mitä toiveita hänellä on reitistöä ajatellen.

2 Nykytila

Alueen nykytilaa kartoitettiin etsimällä tietoa internetistä ja käymällä paikan päällä. Tiedot koottiin nykytilataulukon.

Taulukko 1. Kohteen palvelut ja niiden ylläpito			
Palvelu	Kapasiteetti	Ylläpito	Kunto
Luontopolku	3,4 km, lähtöpiste Etu-Kanavuorentien varressa Saltunlahden pohjukassa	Metsähallitus	Kohtalainen, jotkut opasteet vaativat kunnostusta
Tulentekopaikat	Ei ole, tulenteko kielletty. Lähin tulentekopaikka reitin ulkopuolella Naissaaren eteläkärjessä.	Jyväskylän kaupunki	
Käymälät	Reitin ulkopuolella: Naissaaren kahvi- ja juhlahuone, Uimalanniemen uimaranta	Naissaaren kahvi- ja juhlahuone ja Jyväskylän kaupunki	Hyvä
Jätehuolto	Reitin ulkopuolella: Naissaaren kahvi- ja juhlahuone, Uimalanniemen uimaranta	Naissaaren kahvi- ja juhlahuone ja Jyväskylän kaupunki	Hyvä
Frisbeegolf-rata	Reitin ulkopuolella: Naissaarressa	Jyväskylän kaupunki	Hyvä

Taulukko 2. Kohteen opastusviestinnän kanavat	
Retkeilyneuvonta	Jyväskylän matkailuneuvonta
Verkkosivustot	jkl.fi, visitjyvaskyla.fi
Karttapalvelu	Sähköiset kartat Jyväskylän kaupungin sivuilla Metsähallituksen retkikartta.fi Maanmittauslaitoksen karttapaikka Jyväskylän karttapalvelu Printtikartat Ulkoilukartta saatavilla matkailuneuvonnasta ja alueen kirjakaupoista
Sosiaalinen media	Ei
Maasto-opasteet	Aloituspisteessä: Opastaulu Naissaaren kahvilan parkkipaikalla Polulla: Kyltit, punaiset kolmiomaalimerkit, köydet, portaat, käänöpaikalla kartta Lisäksi reitin varrella infotauluja, joissa kerrotaan muun muassa alueen kasvillisuudesta.

Taulukko 3. Liikenneyhteudet ja yrityspalvelut	
Lähin keskus	Vaajakosken ydin 1,5 km päässä ja Jyväskylän keskusta noin 9 km päässä
Parkkipaikat	Naissaaren kahvi- ja juhlahuoneen parkkipaikka, jossa myös lähtöpiste luontopolulle ja opastaulu (noin 700 metrin päässä varsinaisesta polusta)
Julkinen liikenneyhteys	Säännöllisiä vuoroja Jyväskylästä Vaajakoskelle, esimerkiksi Jyväskylän paikallisliikenteen bussi numero 1 kulkee säännöllisesti keskustasta pysäkki Amiraali E:lle Haapaniementielle eli noin 700 metrin päähän Kanavuoresta
Vesiliikenne	Vieressä Päijänne sekä Leppävesi
Majoitus	Jyväskylän keskustan majoituspalvelut
Ruokapalvelut	Naissaaren kahvi- ja juhlahuone pysäköintialueen vieressä, Vaajakosken palvelut

2.1 Reittiluokittelu

Kanavuoren luontopolkua voidaan pitää vaativana reittinä. Sen alkuosa on helppo kulkiesaan asfalttietä metsän reunaan mutta tämän jälkeen tulee jyrkkä nousu. Jyrkän nousun aikana reitillä on kalliota, juurakkoa ja kiviä sekä paikoin portaita ja köysikaidetta. Nousu on vaikea kulkuista ja lyhyempi saattaa joutua käyttämään käsiään apunaan. Nousun jälkeen maasto helpottuu ja vaihtelee keskivaativan ja helpon välillä.

Maalimerkinnot näkyvät paikoin huonosti mutta polku on selkeä (välillä mystisiä haaraumia). Maisema on vaihtelevaa mutta reitin pinta pysyy melko samanlaisena. Alaspäin mentäessä reitti on sama kuin ylös tullessa. Reitti on vielä haastavampi alaspäin ja vaarallinen liukkaalla säällä. Paikoin myös vuoren päällä on vaarallista kulkea liukkaalla säällä (sade/jää).

2.2 Erotustekijät ja erityispiirteet

Työpajassa ja haastatteluissa kysyttiin, mikä erottaa tämän reitin muista vastaavista. Merkittävimmät tulokset on koottu alle.

- Urbaani luontokohde keskellä kaupunkia

- Saavutettavuus (sekä pyörällä että bussilla)
- Naissaaren palvelut, mm. frisbeegolf-rata
- ”Näköalat Jyväskylän historiaan”
- Paikallinen historia ja kulttuurihistoria
- Jyväskylän ensimmäisessä painetussa esitteessä mainitaan kohteena
- Legendaarinen & kuuluisa
- Puolustusvoimat
- Tehdasmiljö
- Näköalapaikat (3-4kpl)
- Huikeat maisemat
- Haastava, jylhä, kalliomainen
- ”Kuntopolku”
- Erilaiset puustot
- Syksyisin värikäs
- Ilmavoimat, leirit, torni

Jo aikaisemmin mainittu hyvä saavutettavuus on yksi Kanavuoren luontopolun merkittävimmistä erotustekijöistä. Reitti on monelle ohikulkijalle matkan varrella ja sinne on helppo lähteä lyhyelläkin suunnittelulla Jyväskylästä. Autottomuus ei myöskään ole paikalliselle retkeilijälle ongelma, sillä Jyväskylän liikenteen paikallisbussit kulkevat säännöllisesti Vaajakosken taajamaan, esimerkiksi bussi numero ajaa 1 alle kilometrin päähän Kanavuoresta. Jyväskylästä on myös oivat pyöräilyreitit Vaajakoskelle, joten Kanavuoren maisemia pääsee ihaillemaan myös pienen pyörämatkan jälkeen. Kanavuoren luontopolku siis todistaa, että hienoja retkeilyreittejä ja luontoa voi löytyä myös aivan kaupungin keskustan tuntumasta.

Sijaintinsa ansiosta Kanavuoren luontopolku ei ole ainoastaan helppo saavuttaa, vaan se on myös helppoa yhdistää juuri sellaiseen retkeen kun kävijä itse haluaa. Lyhyt reitti ei vaadi vierailijaltaan sen ihmeellisempiä retkeilyvarusteita, vaan polulla voidaan käydä

esimerkiksi uintiretken tai makeistehdasvierailun lomassa. Kohde on mahdollista siis yhdistää trendikkäisiinkin lajeihin, kuten frisbeegolfiin, boulderointiin tai geokätköilyyn, sillä Vaajakosken ja Naissaaren palvelut tarjoavat kävijälleen mitä erilaisimpia vaihtoehtoja.

Kuva 2 Naissaaresta löytyy myös frisbeegolf-rata

Kanavuoren nähdään erottuvan muista kaltaisistaan myös sen ja Naissaaren alueen kulttuurihistorian ansiosta. Retkeilymielessä sillä on yli 100 vuoden historia ja Kanavuori on jopa mainittu käyntikohteena Jyväskylän ensimmäisessä painetussa esitteessä vuonna 1912. Paikalliset tuntevat Naissaaren ja Kanavuoren alueet ja niitä pidetään yksinä Jyväskylän helmistä ja legendaarisimmista kohteista. Naissaaren alue on vanhaa teollisuusmiljöötä voimalaitoksineen ja naulatehtaineen ja siellä onkin monia vanhoja rakennuksia, vanhimmat jopa 1870-luvulta. Tämän lisäksi Kanavuorella on sota-aikana puolustusvoimien käytössä olleita kalliotunneleita, joissa on muun muassa säilytetty ja huollettu aseita ja ampumatarvikkeita.

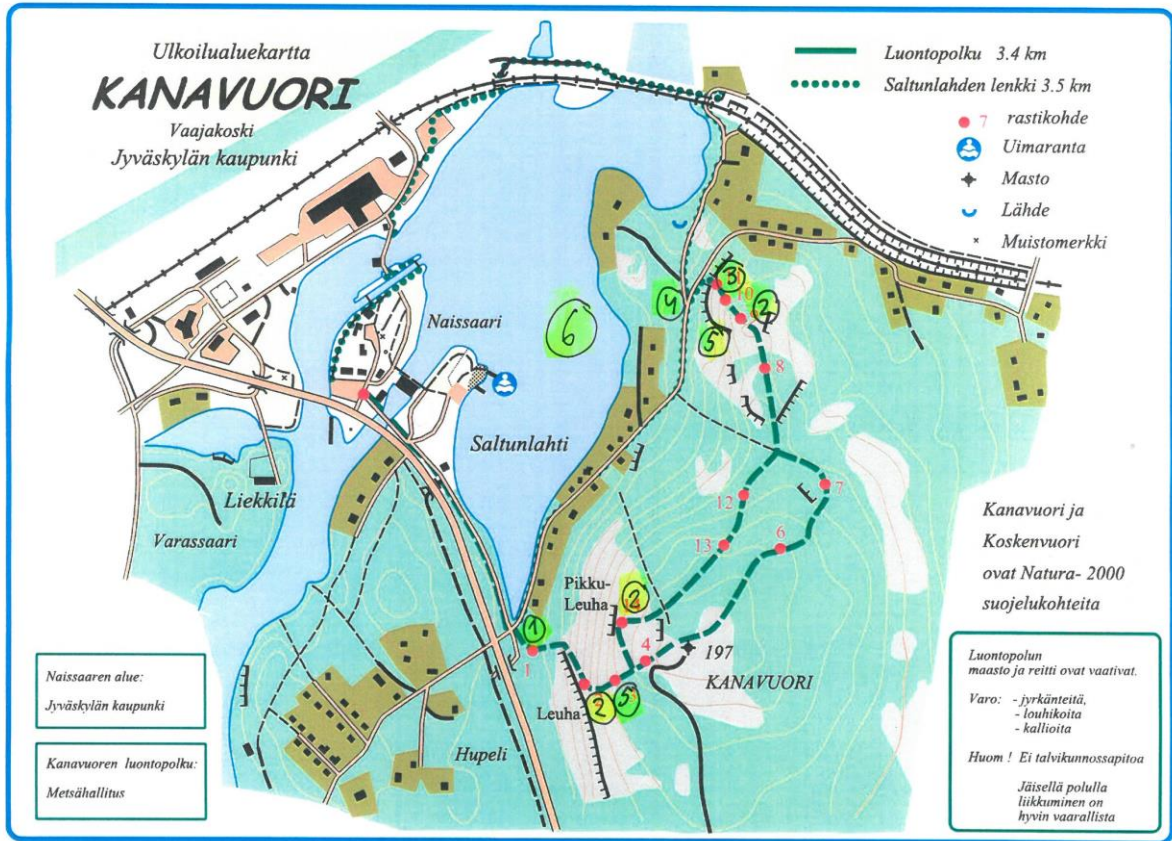
Kanavuori nähdään erityisenä myös kallioidensa ja jylhyytensä ansiosta. Se on poikkeava näky näinkin eteläisessä Suomessa ja lähellä taajamaa. Näköalapaikkoja on suhteellisen lyhyeksi reitiksi useita ja niiltä voidaan ihastella edellä mainittuja kulttuurillisesti merkittäviä maisemia. Maasto on alussa sen verran haastavaa, että kivikoissa kiipeämisellä saattaa jopa testata kuntoaan. Reitin varrella on myös monia erilaisia puulajeja lehtometsistä koivikkoihin, mikä takaa sen, että ruska-aikana luonto tarjoaa mitä kauneimpia maisemia väreineen.

2.3 Päänähtävyydet

Alueella sijaitsevia nähtävyyksiä ja erityisiä kohteita voidaan käyttää esimerkiksi reitin markkinoinnissa. Nähtävyyksiä kerättiin työpajassa.

1. Lehtokasvillisuutta
2. Kolme näköalapaikkaa (leuhat ja jyrkänteet)
3. Siirtolohkare ja sen tarinat
4. Boulderointikivi
5. Kivikot, kiipeilypaikat, geokätköt
6. Auringonlaskun aikaan alue parhaimmillaan – markkinointimateriaaliksi esimerkiksi nopeutettu kuva auringonnoususta auringonlaskuun.

Sijainnit on merkitty numeroilla karttaan.

Kuva 3 Kanavuoren nähtävyydet

Kuva 4 Kanavuori on tunnettu kallioista ja kivikoistaan

Kuva 5 Kanavuoren näköalapaikoilta voi nähdä muun muassa vanhan vesivoimalaitoksen

2.4 Tarinat

Haastatteluissa kysyttiin alueeseen liittyvistä tarinoista. Eräs haastateltavista kertoi muun muassa reitillä olevasta ”hengittävästä kivistä” eli suuresta siirtolohkareesta ja siihen liittyvistä uskomuksista. Kerrottiin myös, että ajatuksena olisi joskus ollut rakentaa köysirata Uimalanniemestä Kanavuoren laelle.

Kuva 6 Siirtolohkare eli "hengittävä kivi" polun käänköpaikassa

Kanavuorella on myös aikoinaan sijainnut puolustusvoimien suojeluvarikko eli vuoren sisälle oli louhittu varasto- ja työskentelytilaa taisteluvälineiden säilytystä ja huoltoa varten.

Lisäksi Kanavuoren luontopolulta löytyy kallioon hakattu merkki, jossa on nähtävillä vieras-kielisiä sanoja ja vuosiluku 1889. Tämän merkin tarina olisikin mielenkiintoista selvittää.

Opastettuja retkiäkin reitillä järjestänyt Kari Häkkinen tietää alueesta ja sen historiasta valtavasti. Tarinallistamiseen kannattaa hyödyntää hänen tietoaan ja tuntemustaan.

3 Kehittämistarpeet

Kanavuoren luontopolun kehittämiseen liittyviä tarpeita on noussut esiin työpajassa, haastatteluissa ja polulla kulkiessa. Kehittämistarpeet on koottu taulukkoon.

Taulukko 4 Kehittämisen tavoitteet ja keinot	
1. Palvelurakenteet	
Kehittämistarve	Keinot
Levähdyspaikkojen puute	Penkkejä ja pöytiä nousujen jälkeen ja näköalapaikoille
Tulipaikka	Lukkojen takana oleva tulisija/tulentekotarpeet, liikuteltava ja vuokrattava/lainattava kotakeittiö
Naissaaren alueen parempi hyödyntäminen	Yhteistyö
Teemoitetut retket/kierrokset (esimerkiksi historia, luonto, linnusto...)	Mobiiliopastus tai opaspalvelut saataville
2. Toimijayhteistyö	
Kehittämistarve	Keinot
Viikko-ohjelman kehittäminen (tapahtumia, opastettuja retkiä eri teemoilla)	
Yhteistyö lähipalveluiden ja -yritysten, esimerkiksi Naissaaren kahvi- ja juhlahuoneen, Liekkilän, Teeleidin, Pandan tehtaan ja Puttipajan kanssa, kanssa	Yhteismarkkinointi ja toisten toimijoiden suositelu, Naissaaren kahvion kanssa yhteistyönä esimerkiksi eväspaketti mukaan retkelle
Järjestöjen aktivointi	
3. Opastusviestintä	
Kehittämistarve	Keinot
Opastaulujen, kylttien ja reittimerkintöjen parantaminen	Punaisten maalimerkkien maalaaminen uudelleen, opastaulujen lisääminen ja uusiminen, turhien/tyhjien taulujen poistaminen tai kunnostaminen
Missään ei kerrota, millä värillä reitti on merkitty	Punaisten maalikolmioiden jatkuminen myös viitoituksissa ja alkuopasteissa, puolustusvoimien sinivalkoisten maalimerkkien selittäminen
Parkkipaikan alkuopasteen tekstissä virheellisiä tietoja esimerkiksi näkötorista	Taulun teksti korjattava, sillä esimerkiksi näkötorista ei enää ole → Retkeilijä odottaa sitä ja pettyy huomattavasti sen puuttuvan
Opastus puutteellinen parkkipaikalta metsän reunaan, matkan varrella ainoastaan yksi huonosti näkyvä kyltti rakennuksen seinässä, ”Kanavuoren luontopolku”-kyltti Etu-Kanavuorentielle piilossa puiden takana	Kylttien lisääminen ja erityisesti opastuksen selkeyttäminen kevyen liikenteen väylältä metsään → Etu-Kanavuorentielle kyltti, jonka näkee asfalttitieltä tullessa ja joka kertoo mistä reitti alkaa
Loppuun kylttejä ja opasteita, joissa kerrotaan mahdolliset paluureitit (joko samaa reittiä takaisin Pikku-Leuhalle tai tietä pitkin Saltunlahden lenkin kautta rantaan).	
Kartat ja jokamiehen oikeudet käännettynä muille kielille → helposti saatavat paperiversiot	Käännöspalveluiden tilaaminen
Opaspalvelut	
Mobiiliopasteiden kehittäminen	

Haastavuudesta ja sääolosuhteiden vaikutuksista tiedottaminen	
4. Saavutettavuus	
Kehittämistarve	Keinot
Saavutettavuuden markkinointi	Tiedottaminen pääsymahdollisuuksista (pyörä, linja-auto), pyöräreittien ja linja-autoaikataulujen kertominen selkeästi
5. Maisemanhoito	
Kehittämistarve	Keinot
Huipulla puusto näkymän edessä	Luontotornin/näkötornin rakentaminen uudelleen tai puuston karsiminen
6. Markkinointi	
Kehittämistarve	Keinot
"Legendaarisuuden" ja tunnettuuden esilletuominen	Alueen historian esille tuominen markkinoinnissa
Some-jakoihin kannustaminen	Hashtagien hyödyntäminen, retkeilijät jakavat kokemuksiaan → kohde markkinoi itse itseään
Lähipalveluiden hyödyntäminen markkinoinnissa	Tuodaan esiin sijainti ja sen hyvät puolet
Vuodenaikojen ja vuorokaudenaikojen esiin tuominen markkinointimateriaalissa	Kuvat ja videot (erityisesti timelapse)
Kulttuuriympäristökohteena markkinoiminen	

3.1 Palvelurakenteet

Kanavuoren luontopolku on kallioidensa sekä maaston juurakoiden ja kivien takia haastavaa kuljettavaa. Varsinkin reitin alkupuoli on raskas kävellä, joten kävijä mieluusti istahtaisi hetkeksi ihaillemaan maisemia kiipeämisen jälkeen. Luontopolun varrelta ei kuitenkaan löydy levähdyspaikkoja yhtä penkkiä lukuun ottamatta. Tämäkin penkki on sellaisella paikalla, jossa näköalat ovat jääneet nyttemmin kasvaneen metsikön taakse piiloon. Olisi siis tärkeää lisätä penkkejä ainakin näköalapaikoille kävijän kokemuksen parantamiseksi.

Reitin varrelta ei myöskään löydy virallista tulipaikkaa. Sellainen ehkä olisi tarpeen, sillä polun varrella on kaksikin laitonta nuotiopaikkaa. Nämä voivat houkutella myös asiasta tietämättömiäkin tulentekoon, joten virallisella ja turvallisella tulentekopaikalla ehkäistäisiin pa-

lon leviämisen suurin vaara. Työpajassa ehdotettiin, että kävijöille voisi olla saatavilla esimerkiksi Naissaaresta vuokrattava tai lainattava kotakeittiö. Toiseksi vaihtoehdoksi nähtiin jokin varasto, jossa säilytettäisiin tulisijaa tai tulentekotarpeita ja johon voisi halutessaan saada avaimen. Taajaman läheisyyden takia kohde kuitenkin joutuu kokemaan ilkeältä esimerkiksi juuri laittomien tulipaikkojen muodossa, joten ongelmaan tulisi keksiä sellainen ratkaisu, joka houkuttelee mahdollisimman vähän ilkeiden tekijöitä puoleensa.

Näiden lisäksi toivottiin, että Naissaaren aluetta ja sen palveluita hyödynnettäisiin enemmän myös luontopolun kehittämisessä. Polulla voitaisiin järjestää teemoitettuja retkiä asiakkaiden mielenkiinnonkohteiden mukaan. Teemoina voisivat olla esimerkiksi alueeseen liittyvä historia, luonto tai linnusto. Mahdollisia toteutustapoja tällaisille teemakierroksille olisi esimerkiksi asiantunteva opas tai vaihtoehtoisesti vaikkapa QR-koodeilla toimiva mobiiliopastus.

3.2 Toimijayhteistyö

Yhteistyön kehittäminen nousi esiin useita eri kertoja työpajojen keskusteluissa. Kanavuoren ympärillä on kattava palvelutarjonta ja lukuisia eri toimijoita, joiden kanssa olisi hyödyllistä tehdä yhteistyötä. Ehdotettiin esimerkiksi, että Naissaaren kahvi- ja juhlahuoneen kanssa yhteistyössä voitaisiin suunnitella ja toteuttaa jonkinlainen eväspaketti, joka olisi helppo ottaa mukaan Kanavuoren retkelle. Lisäksi toimijoiden kesken tehtävä yhteismarkkinointi ja vastavuoroinen suosittelu hyödyttäisivät kaikkia. Joitakin järjestöjäkin voitaisiin koettaa aktivoita luontopolun suhteen. Järjestöt voisivat esimerkiksi olla mukana tapahtumien toteuttamisessa tai opastettujen retkien järjestämisessä. Ihanteellista olisikin, että luontopolulla olisi jonkinlainen viikko-ohjelma esimerkiksi kesäaikoina, kun kävijöitä on runsaasti.

3.3 Opastusviestintä

Kanavuoren luontopolun opastusviestinnässä on jonkin verran parannettavaa ja erityishuomiota tarvitsee varsinkin reitin alkupää. Naissaaren kahvion parkkipaikalla oleva

alkuopastus sisältää tietoa reitistä, kartan ja nuoliviitan. Jo heti alkuopasteessa tulisi kuitenkin kertoa, millä värillä reitti on merkitty maastoon. Lisäksi alkuopasteen teksti tulisi päivittää, sillä siinä mainitaan muun muassa vuoren huipulla oleva näkötorni, jota ei todellisuudessa enää ole. Tämän virheellisen tiedon takia kävijä saattaa vuoren huipulle kiivetessään pettyä suuresti näkötornin puuttuessa.

Kuva 7 Kanavuoren luontopolun alkuopastus

Siirtymä parkkipaikalta Kanavuorelle kulkee asfaltoidun kevyenliikenteenväylän kautta. Tämän tien varrella on ainoastaan yksi viitta talon seinässä ja sekin on aika huomaamaton. Etu-Kanavuorentielle saavuttaessa ”Kanavuoren luontopolku”-kyltti ei kesäaikaan näy puiden ja kasviston lomasta, joten ensi kertaa polkua etsivä, varsinkin mikäli tämä sattuu olemaan liikenteessä ilman karttaa, jatkaa todennäköisesti kevyen liikenteen väylää eteenpäin kulkien harhaan. Jonkinlainen lisäviitta tähän risteyskohtaan olisi siis tarpeen.

Kuva 8 Siirtymälle tarvittaisiin lisää opasteita

Maastossa kulkua ohjaavat punaiset maalikolmiot, köysikaiteet ja portaat, joten polkua on suhteellisen helppo seurata. ”Olet tässä”-kartat muutamien viittojen yhteydessä ovat erityisen hyviä opasteita ja helpottavat kulkua. Osa maalimerkeistä on kuitenkin hieman kulu-neita, varsinkin aivan alkumatkasta metsään siirryttäessä. Nämä olisi siis syytä maalata uu-destaan niin, että kulkija varmasti huomaa seuraavan merkin heti edellisen ohittaessaan. Li-säksi puolustusvoimien opasteina toimineet sinivalkoiset maalimerkit saattavat hämätä ret-keilijää, sillä ne kulkevat osittain juurikin polkujen mukaisesti, mutta eri suuntaan kuin varsi-nainen luontopolku. Tämän takia tulisikin kertoa selkeästi sekä karttamateriaalissa että

maastossa, että reitti on merkitty punaisin maalimerkein. Sinivalkoisten merkkien tarina voitaisiin myös selittää jossakin.

Kuva 9 Osa punaisista merkeistä maalattava uudelleen

Siirtolohkareen luona sijaitsevalla käänköpaikalla on kyllä viitta polulle päin ja kartta, mutta viitoituksia Saltunlahden lenkille voisi silti olla. Mikäli kulkija ei halua mennä samaa reittiä takaisin Pikku-Leuhalle, vaan esimerkiksi tietä pitkin takaisin Naissaareen, täytyy tämän seurata karttaa, sillä viittoja ei ole.

Kuva 10 Luontopolun käänköpaikalle kylttejä myös vaihtoehtoisista reiteistä parkkipaikalle

Kehittämistyössä on huomioitava myös reitin varrella olevat infotaulut, jotka kertovat muun muassa luonnon ja maaston muodostumisesta, kasveista ja eläimistä. Osa näistä tauluista on toki hyvässä kunnossa, mutta joukosta löytyy myös täysin tyhjiksi kuluneita tai kokonaan poistettuja tauluja. Kartta- ja maastomateriaali olisikin siis päivitettävä toisiaan vastaaviksi, joko taulut uusimalla tai kokonaan maastosta ja kartasta poistamalla.

Kuva 11 Reitien varrella muutamia tyhjiä infotauluja, jotka olisi joko poistettava tai korjattava

Muita esiin nousseita kehitysehdotuksia opastusviestintään liittyen olivat esimerkiksi mobiilikarttapalveluiden kehittäminen, tiedottaminen sään vaikutuksista retkeilyolosuhteisiin tällä reitillä ja monikielisten jokamiehen oikeuksien työstäminen kansainvälisille retkeilijöille, vaikkapa paperiversioiksi.

3.4 Saavutettavuus

Saavutettavuus Kanavuoren luontopolulle on ihanteellinen. Olisi kuitenkin toivottavaa, että hyvää saavutettavuutta hyödynnettäisiin mahdollisimman paljon asiakkaiden houkuttelussa. Tämä tulisi siis tuoda markkinoinnissa esille niin, että kynnyks lähteä kokemaan reitti olisi mahdollisimman pieni. Esimerkiksi tiedot julkisen liikenteen aikatauluista, pysäkeistä ja niin edelleen, olisi kerrottava selkeästi. Myös pyöräreitit Jyväskylän keskustasta Kanavuorelle kannattaa kertoa ja mahdollisuus koettaa pukea mahdollisimman houkuttelevaan muotoon.

3.5 Maisemanhoito

Työpajassa otettiin esille puuston rehevöityminen maisemapajoilla. Ajan saatossa kasvillisuutta on kasvanut maisemien eteen, eikä tällöin näköala palvele kävijää yhtä hyvin kuin aikaisemmin. Lisäksi aikaisemmin vuoren päällä sijainnut näkötorni on purettu pois. Ehdotettiin, että näkötorni rakennettaisiin uudelleen tai vaihtoehtoisesti kasvillisuutta karsittaisiin näköalapaikoilta maisemien avartamiseksi.

3.6 Markkinointi

Kohdetta tulisi markkinoida nykyistä enemmän. Markkinointikeinoina voisivat olla etenkin saavutettavuus, legendaarisuus, tunnettuus ja alueen kulttuurihistoria. Näitä teemoja olisi mahdollista toteuttaa ainakin sosiaalista mediaa ja lähialueen muita toimijoita hyödyntäen. Sosiaalisen median markkinoinnin onnistuessa kuluttajat markkinoivat kohdetta toisille kuluttajille, mikä myös tehoaa potentiaalsiin kävijöihin paremmin. Tämä kuitenkin vaatisi jonkinlaisen alkusysäyksen eli esimerkiksi kampanjan, jossa tietty hashtag (#) eli aihetunniste tai avainsana tehdään tutuksi. Näiden avainsanojen avulla kävijöiden ottamat kuvat ja videot leviävät sosiaalisessa mediassa ja näkyvyys kasvaa. Toisaalta myös lähialueen, kuten Naisaaren tai Vaajakosken taajaman, toimijat voisivat käyttää perinteisempää suosittelumarkki-

nointia ehdottaessaan kohdetta omille asiakkailleen. Tämän tulisi tietysti toimia myös vastavuoroisesti niin, että Kanavuoren virallinen ylläpitäjä ja markkinoija suosittelisi vastavuoroisesti näitä muita toimijoita.

3.7 Kohderyhmät

- Jyväskylän asukkaat, joilla ei autoa
 - Pyöräilijät ja bussilla kulkevat
- Ulkomaalaisryhmät
- Ulkomaalaiset opiskelijat
- Naissaaren kävijät
- Ohjatut ryhmät
- Kuntoilijat
- Historiasta kiinnostuneet
- Laivamatkaajat

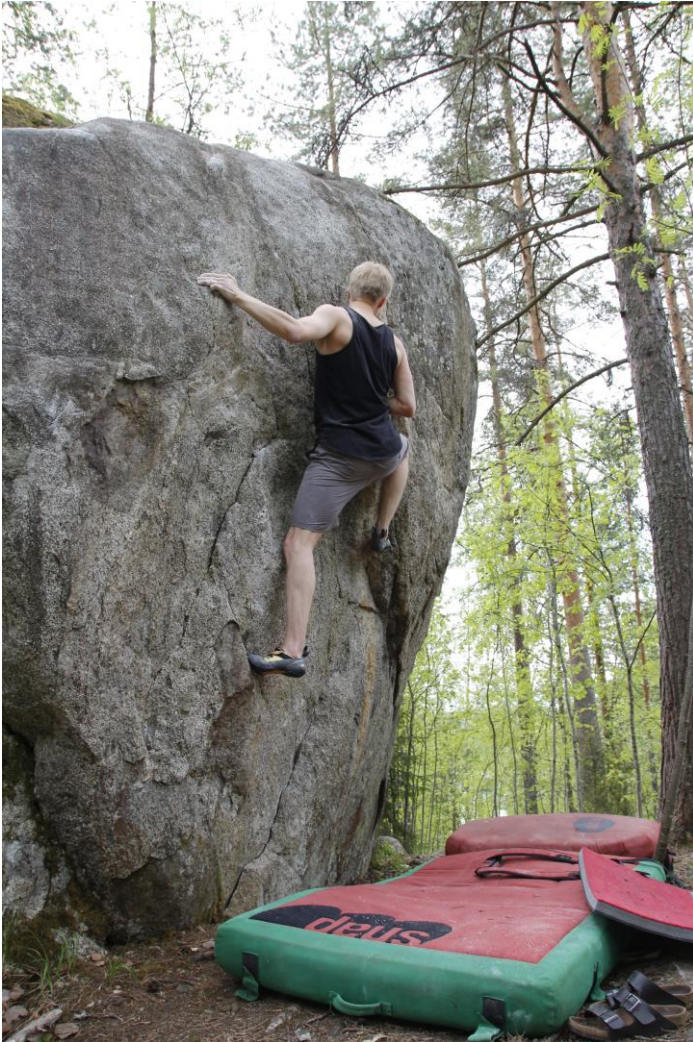
Kuten jo aikaisemmin mainittu, sijaintinsa takia Kanavuoren luontopolun potentiaalisimpia kävijöitä ovat paikalliset jyväskyläläiset. Yksityisautojen, julkisten liikennevälineiden ja pyörien lisäksi Naissaaren on mahdollista päästä vesiteitse. Kesäisin sisävesiristeilijä kulkee Jyväskylän satamasta lukuisiin eri kohteisiin. Tämän lisäksi reitti saattaisi kiinnostaa myös historiasta kiinnostuneita alueen menneisyyden ja eri vaiheiden vuoksi. Kuntoilijoillekin kohde on oiva, sillä se on maastoltaan niin haastava, että kivikkoja kulkiessaan saa hien virtaamaan tahtomattaankin. Kotimaisten ja paikallisten lisäksi luontopolku olisi oiva paikka ulkomaalaisille, kuten vaihto-opiskelijoille ja turistiryhmille, nähdä ja kokea suomalaista luontoa.

3.8 Aktiviteetit

- Kalliolaskeutuminen
- Geokätköily
- Boulderointi

- Frisbeegolf
- Aistikävelyt
- Ulkoilu ja herkuttelu –yhdistelmäretket
- Melonta
- Soutelu
- Uinti
- Kalastus

Perinteisen patikoinnin lisäksi Kanavuorella ja Naissaaren alueella on mahdollista tehdä muutakin. Tällä hetkellä Kanavuorelta löytyy geokätkö ja myös kalliolaskeutuminen jylhillä seinämillä sekä boulderointi reitin vieressä olevalla kivellä on mahdollista. Erityisesti työpa-
jassa ideoitiin uusia potentiaalisia aktiviteetteja. Näiden lisäksi kävijöitä voitaisiin kannustaa vesiaktiviteetteihin, kuten melontaan, souteluun, uintiin ja kalastukseen. Vuorella puoles-
taan voisivat toimia niin sanotut aistikävelyt, joissa keskitytään ympäristön tarkkailuun ku-
hunkin aistiin erityisesti kerrallaan keskittyen. Sen lisäksi yhteistyössä jonkin elintarvike-
/ruokatuottajan kanssa olisi mahdollista ideoida retki, jossa yhdistyy ruokailu ja retkeily.

Kuva 12 Kanavuoren luontopolun tuntumassa mahdollista harrastaa myös boulderointia

Lähteet

http://www.ksymparistokasvatus.fi/uploads/files/kohdekortit_9_1.pdf

Maisemien saari. 2015. Lotta Helene Jalava. Diplomityö. Aalto-yliopisto.

<http://naissaarenkahvihuone.fi/kahvila/>

<http://retkipaikka.fi/vapaa/vuori-kahten-veden-valissa-jyvaskylan-kanavuori/>

<http://www.turvatilat.fi/varikon-historia>

[http://visitjyvaskyla.fi/palveluhakemisto/5768/kanavuoren luontopolku](http://visitjyvaskyla.fi/palveluhakemisto/5768/kanavuoren_luontopolku)

